

на інвестиційну діяльність, але в останні роки стан економіки більш-менш стабільний, що позитивно впливає на інвестиційну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борщ Л.М. Банківська система України в інвестиційній діяльності // Фінанси України. – 2003. – №5. – С. 4-12.
2. Борщ Л.М. Грошово-кредитна та її вплив на інвестиційний процес // Фінанси України. – 2003. – №12. – С. 116-123.
3. Грибенко О.В. Страхування ризиків інвестиційної діяльності // Фінанси України. – 2003. – №9. – С. 124-127.
4. Дмитрієва О.А. Вплив ринку фінансових послуг на інвестиційний процес // Фінанси України. – 2003. – №5. – С. 20-24.
5. Свердел М.О. Перспективи розвитку інвестиційних фондів в Україні // Фінанси України. – 2003. – №8. – С. 116-120.
6. Шелудько Н.М. Інвестиційний процес: оцінка ролі й участі банків // Фінанси України. – 2003. – №8. – С. 121-126.
7. Статистичний збірник “Сільське господарство Миколаївщини” за 2000 рік / Миколаївське обласне управління статистики: під загальним керівництвом П.І. Бурим – Миколаїв, 2001 – 259 с. Вих. №06-373 від 20.08.2001р.
8. Статистичний збірник “Сільське господарство Миколаївщини” за 2001 рік / Миколаївське обласне управління статистики: під загальним керівництвом П.Ф. Зацаринського – Миколаїв, 2002 – 220 с. Вих. №06-287 від 29.08.2002р.
9. Статистичний збірник “Сільське господарство Миколаївщини” за 2002 рік / Миколаївське обласне управління статистики: під загальним керівництвом П.Ф. Зацаринського – Миколаїв, 2003 – 236 с. Вих. №06-373 від 29.08.2003р.

УДК 631.151

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ МИКОЛАЇВЩИНИ

Я.В.Бунзяк, здобувач

Миколаївський державний аграрний університет

Власність на землю була і залишається основою земельних відносин, теоретичним базисом та умовою організації сільськогос-

подарського виробництва. На думку відомих вчених економістів-аграрників П.Т.Саблука, В.Я.Месель-Веселяка, відносини власності визначають весь економічний аспект аграрних перетворень на селі [1,2].

Починаючи з 1992 року в Україні розпочався процес переходу від державної власності на землю до приватної. І нині можна стверджувати, що приватне землекористування є домінуючою формою. Особливим поштовхом цьому слугував Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки” від 3 грудня 1999 року. В 2002 році із загальної площі сільськогосподарських угідь Миколаївської області 2011,2 тис. гектарів лише 96,5 тис.га або 4,8% приходиться на землі державних сільськогосподарських підприємств, решта (95,2%) – на недержавну власність [3].

В результаті реформування аграрного сектору економіки в області створено 409 великих сільськогосподарських підприємств. При цьому основними організаційно-правовими формами функціонування є господарські товариства, їх кількість 217, або 53%; приватні підприємства відповідно 144, 35,2%. На виробничі кооперативи, державні та інші агроформування приходиться 9,7%, з них державні – лише 4,2%.

Із загальної кількості створених агроформувань виробництвом кукурудзи на зерно в 2002 році займалися 94 господарства, або близько 23%.

Щоб встановити, як вплинув процес реформування в аграрному секторі на ефективність виробництва кукурудзи на зерно, проведено групування сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання (табл.1).

Результати групування свідчать, що ефективність виробництва зерна кукурудзи приватно-орендних сільськогосподарських підприємств вища. Тут собівартість менша майже на 15%, а продуктивність праці вища на 3,2% в порівнянні з сільськогосподарськими товариствами. Причому, із збільшенням обсягу виробництва продукції на господарство собівартість одиниці

продукції менша майже в 2 рази, а продуктивність праці більша в 3 рази. Якщо в першій групі сільськогосподарських товариств працемісткість складає 7,9 люд.-год., то в четвертій — лише 2,4 люд.-год., а в приватно-орендних — відповідно 6,4 і 2,2 люд.-год.

Таблиця 1

**Групування сільськогосподарських підприємств
Миколаївської області, 2002р.**

Показники	Групи за обсягами виробництва зерна кукурудзи на господарство, ц				Разом і в середньому
	I до 500	II 501-2000	III 2001-5000	IV більше 5000	
<i>Сільськогосподарські товариства</i>					
Кількість господарств в групі	12	14	9	14	49
Вироблено кукурудзи в середньому на господарство, ц	184	1101	3210	7647	2005
Виробнича собівартість 1ц зерна кукурудзи, грн.	78,5	49,01	45,04	32,91	38,26
Працемісткість 1ц, люд.-год.	7,9	4,5	2,8	2,4	3,2
<i>Приватно-орендні сільськогосподарські підприємства</i>					
Кількість господарств в групі	10	14	8	6	38
Вироблено кукурудзи в середньому на господарство, ц	234	1212	2300	12485	2400
Виробнича собівартість 1ц зерна кукурудзи, грн.	54,18	36,06	36,42	28,41	32,62
Працемісткість 1ц, люд.-год.	6,4	3,1	3	2,2	3,1

В кооперативах (5 господарств займається вирощуванням кукурудзи) собівартість одного центнера складає 42,66 грн., а в радгоспах (в двох із 17) — 60,65 грн.

Таким чином, на даному етапі більш ефективною організаційно-правовою формою господарювання при виробництві кукурудзи є приватно-орендна.

Обсяг реалізації продукції залежить від загальної кількості виробленої і впливає на ефективність виробництва (табл.2).

Результати групування показують, що в господарствах першої групи виробництво кукурудзи є збитковим, не дивлячись на самий високий рівень ціни реалізації. В цих господарствах, а їх більше половини в області, в середньому на господарство реалізується лише 172 ц зерна.

Таблиця 2

Залежність рентабельності виробництва кукурудзи на зерно від обсягу реалізації, 2002р.

Показники	Групи господарств за кількістю реалізованого зерна кукурудзи			Разом і в середньому
	I до 500	II 501-2000	III більше 2000	
Кількість господарств у групі	53	17	24	94
Середня кількість реалізованого зерна кукурудзи на одне господарство, ц	172	1161	5152	1619
Собівартість 1ц реалізованого зерна кукурудзи, грн.	55,43	30,51	32,72	33,85
Ціна реалізації 1ц зерна кукурудзи, грн.	54,39	38,55	35,24	36,88
Рівень рентабельності, %	-1,9	26,4	7,7	8,9

Із збільшенням обсягів реалізації зростає рівень рентабельності. Проте, найбільш ефективною галузь виявилась в господарствах з обсягом реалізації від 501 до 2000ц. Рівень рентабельності в цих господарствах склав 26,4%.

У наукових публікаціях відмічаються різні погляди на перспективність тієї чи іншої організаційно-правової форми господарювання. На місцях продовжується процес трансформування, а отже, пошук оптимальних умов господарювання з урахуванням регіональних особливостей аграрної економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України: здобутки і проблеми // Економіка АПК.- №5.-2003.-С. 3-8.
2. Саблук П.Т. Особливості аграрної реформи в Україні.- К.: ЗАТ"Нічлава", 1997.- 304с.
3. Сільське господарство Миколаївщини. Статистичний збірник.- Миколаїв, 2003.